

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
завідувач кафедри ФМФР
_____ (Баранова В.Г.)
“ _____ ” _____ 20 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
на здобуття освітньо-кваліфікаційного
рівня магістра

зі спеціальності 8.03050801 “ **Фінанси і кредит** ” за програмою:

«Фінансовий менеджмент»

за темою:

«Управління фінансовою стійкість фінансових установ»

Виконавець:

Студентка

_____ Фінансово – економічний _____

(факультет)

Дубіненко Т.С.

(прізвище, ім'я та по - батькові) /підпис/

Науковий керівник:

_____ К.е.н., старший викладач _____

(вчений ступінь, вчене звання)

Астахова Н.І.

(прізвище, ім'я та по - батькові) /підпис/

Одеса 2018

ВСТУП

Забезпечення фінансової стійкості комерційних банків надзвичайно важливе в сучасних умовах глобалізації фінансових ринків, ускладнення банківських продуктів, запровадження вимог нової Базельської угоди, загострення міжбанківської конкуренції, зростання банківських ризиків, а також кризових явищ у фінансовому секторі. Проблема забезпечення та зміцнення фінансової стійкості банків існує у розвинених країнах ринкового типу та набула загальнонаціонального значення і для України, що зумовлено орієнтацією українських банківських установ на порівняно короткий період діяльності, необхідності працювати в умовах підвищеного ризику, пов'язаного з економічною та політичною нестабільністю у країні. Крім того, остання світова фінансова криза визначила значний ступінь вразливості українських банків до несприятливих змін зовнішнього середовища – кон'юнктури світових та внутрішніх фінансових ринків. Багато банків опинилося в кризовому стані, незважаючи на те, що тривалий час вони демонстрували стабільність дотримання показників фінансової стійкості відповідно до вимог НБУ, міжнародних фінансових організацій та мали стабільні рейтинги фінансової стійкості за оцінками міжнародних рейтингових агентств. Тому ефективне управління та забезпечення фінансової стійкості є одним із головних та актуальних стратегічних завдань кожного українського банку, що викликає необхідність дослідження даної проблеми з різних сторін.

Цій проблематиці присвячено багато праць як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Зокрема аналізу, оцінюванню та шляхам забезпечення фінансової стійкості банків значну увагу приділяли такі зарубіжні вчені, як Долан Е.Дж., Кемпбелл Р.Дж., Міллер Р.Л., Роуз П.С., Сінкі Дж.Ф., Ван Хорн Дж.К. Значними є напрацювання російських науковців: Бєлих Л.П., Масленченкова Ю.С., Панової Г.С., Сахарової Л.С., Ширінської О.Б., Фетисова Г.Г. Розглядаючи загальні питання фінансового аналізу діяльності банків та менеджменту на ці аспекти звернули увагу такі вітчизняні вчені, як Вовчак О.Д., Довгань Ж.М., Забура Д.О., Мороз А.М., Савлук М.І.; досліджуючи теоретичні особливості та проблеми регулювання

фінансової стійкості банків – Вітлінський В.В., Панетелєєв В.П., Халява С.П., Шелудько Н.М.; Ключко Л.А., Святко С.А., Склеповий Є.В., Петриченко Л.Ю., Шиллер Р.І., Кочетков В.М. обґрунтували методологічні та організаційні засади управління фінансовою стійкістю банків; Науменкова С.В., Міщенко В.І. розробили рекомендації щодо регулювання, нагляду та управління фінансовою стійкістю банків України.

Незважаючи на значні здобутки у дослідженні проблем забезпечення фінансової стійкості, її поняття остаточно у вітчизняній та іноземній школах не сформувалося, немає універсального визначення, яке би сповна розкривало функції та особливості забезпечення фінансової стійкості банків, індикатори її оцінювання, відсутні якісні стратегічні механізми зменшення вразливості банків до зовнішніх та внутрішніх факторів дестабілізації, крім того, потребують удосконалення аспекти формування, зміцнення та забезпечення управління фінансової стійкості банків на довгострокову перспективу відповідно до сучасних глобалізаційних процесів та умов функціонування банків України.

Метою даної дипломної роботи є детальне дослідження теоретичних та практичних аспектів управління фінансовою стійкістю комерційного банку, проблем її досягнення та розробка рекомендацій щодо забезпечення високого рівня фінансової стійкості на прикладі ПАТ АБ «Південний».

Для досягнення поставленої мети є необхідним вирішення таких завдань: - розглянути теоретичні засади управління фінансовою стійкістю комерційного банку, зокрема визначивши її економічну сутність, фактори та складові, концепцію стратегічного управління фінансовою стійкістю; - дослідити вітчизняні та іноземні методичні підходи оцінки, алгоритм дослідження та систему показників фінансової стійкості комерційного банку; - детально проаналізувати фінансову стійкість комерційного банку на прикладі ПАТ АБ «Південний» та за допомогою комплексних моделей узагальнити результати, визначивши динаміку її рівня відносно граничних меж стабільності та причини змін; - провести моделювання та прогнозування фінансової стійкості ПАТ АБ «Південний» через ключові її показники, такі як прибуток та кредитна активність; - оцінити наявні

проблеми забезпечення та управління фінансовою стійкістю ПАТ АБ «Південний», розробити шляхи її зміцнення для забезпечення високого рівня фінансової стійкості.

Об'єкт дослідження. В рамках дипломної роботи об'єктом дослідження виступає процес забезпечення фінансової стійкості комерційних банків на прикладі ПАТ АБ «Південний».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є економічні відносини щодо оцінки, управління та забезпечення фінансової стійкості комерційних банків.

Методи дослідження. У процесі написання дипломної роботи застосовувались такі наукові методи як аналіз; синтез; індукція; абстрагування; порівняльний економічний аналіз; класифікація та систематизація; системно-структурний підхід; методи графічного аналізу; розрахунково -аналітичні методи; економіко-статистичний аналіз та моделювання із застосування можливостей програми Microsoft Excel.

Практична значимість даної роботи полягає у тому, що проведено детальний аналіз фінансової стійкості ПАТ АБ «Південний», визначено фактори, що найбільше впливають на його діяльність, комплексно розглянуто проблеми забезпечення високого рівня фінансової стійкості, крім того, новизна дослідження полягає у застосуванні економіко-математичних моделей визначення фінансової стійкості банку та на основі цього надано рекомендації щодо оптимізації заходів забезпечення фінансової стійкості, що у перспективі може бути використано керівництвом банку для управління його фінансовою стійкістю. Практична реалізація результатів дослідження полягає також в публікації наукової статті у Науковому віснику:

«Стратегічне управління фінансовою стійкістю комерційного банку».

Інформаційною базою для виконання дипломної роботи є законодавчі та нормативно-правові акти, що стосуються банківської діяльності, матеріали Національного банку України, наукові публікації, матеріали періодичних видань та монографічні видання вітчизняних і закордонних учених із зазначеної тематики, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, агентств та бухгалтерська звітність ПАТ АБ «Південний».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження проблем забезпечення та управління фінансовою стійкістю комерційного банку на прикладі ПАТ АБ «Південний» дозволило зробити наступні висновки, які мають теоретичне та практичне значення.

В економічній літературі не існує єдиного визначення категорії «фінансової стійкості комерційного банку», проте систематизація підходів дозволила описати її як комплексну характеристику успішності функціонування банку, яка реалізується через систему управління активами та пасивами, доходами та витратами банку і спирається на забезпечення капітальної стійкості, ліквідності, платоспроможності, високої ділової активності, зменшення ризикованості при зростанні прибутковості та ефективності діяльності у коротко- та довгостроковій перспективі. В якості структурних елементів фінансової стійкості банку було розглянуто стійкість капітальної та ресурсної бази, організаційно-структурну та комерційну стійкість, органічне поєднання яких дозволяє витримувати банку вплив факторів зовнішнього (економічних, соціально-політичних, фінансових) та внутрішнього середовища.

Нестабільність економічної та політичної ситуації в країні, процеси глобалізації та необхідності забезпечення конкурентоспроможності банку на фінансовому ринку зумовлюють побудову банками системи стратегічного управління їх фінансовою стійкістю, розгляд підходів науковців до визначення якої дозволив стверджувати, що вона поєднує цільовий та інтегральний підходи до діяльності банку, що дає змогу порівнювати цілі розвитку з наявними можливостями та потенціалом і приводити їх у відповідність. Крім того, ми побудували власну модель процесу стратегічного управління фінансовою стійкістю банківських установ, яка включила діагностику рівня фінансової стійкості банку на основі діагностики зовнішнього та внутрішнього середовища та стратегічного аналізу, стратегічне планування і стратегічну реалізацію. Детальніше дослідження процесу управління грошовими потоками, строками і обсягами активів та зобов'язань, стратегії Гар-менеджменту, моделі ризик-менеджменту банку дозволило визначити стратегічні заходи забезпечення його фінансової стійкості.

Дослідження і порівняння вітчизняних та іноземних методичних підходів до оцінювання фінансової стійкості банку засвідчили, що єдиної універсальної методики аналізу не існує, тому можна визначити дві основні їх форми: пряме регулювання або обов'язкове оцінювання, що в Україні реалізується через НБУ; по-друге, саморегулювання або ініціативне оцінювання діяльності. При цьому важливими для досягнення банківської стабільності є положення та рекомендації Базельського комітету з питань банківського нагляду. В якості методів оцінювання фінансової стійкості ПАТ АБ «Південний» були обрані коефіцієнтний, інтегральний, індексний, регресійний та факторний аналізи, що надало можливість комплексно дослідити рівень її забезпечення.

Проведений аналіз фінансової стійкості ПАТ АБ «Південний» за 2013-2017 рр. дозволяє стверджувати, що банк повністю виконує нормативи НБУ і забезпечує: достатність регулятивного капіталу, що свідчить про високий рівень стабільності; часто надмірну платоспроможність та ліквідність, що позначається на прибутковості і виражається у відволіканні коштів в резерви, а не на проведення активних операцій; захист від надмірних ризиків кредитно-інвестиційної діяльності.

Оскільки діюча система нормативів не враховує всіх аспектів функціонування банку, то було проведено дослідження за рядом коефіцієнтів капітальної стійкості, економічного потенціалу та ділової активності, ліквідності та платоспроможності, ефективності управління та рентабельності ПАТ АБ «Південний», які показали:

а) зростання власного капіталу зменшує його залежність від залучених коштів та свідчить про підвищення капіталізації банку, надійність збереження коштів вкладників і кредиторів;

б) високу ділову активність банку щодо залучення та розміщення коштів в активи з деякою тенденцією зменшення;

в) зниження ефективності політики управління активами у зв'язку з падінням рівня дохідного кредитно-інвестиційного портфеля в загальних активах через зниження кредитної активності банку і одночасне підвищення диверсифікації активів (хоча вона залишається недостатньою) через зростання інвестиційних вкладень;

г) високий рівень ліквідності банку з тенденцією приведення його до рекомендованого та дотримання вимог платоспроможності, здатність погашати свої зобов'язання перед клієнтами, кредиторами та акціонерами;

д) забезпечення прибутковості діяльності, хоча і відчуваються труднощі із втриманням належного рівня рентабельності активів та капіталу, які демонструють тенденцію зменшення, проте позитивним моментом є використання резервів збільшення прибутковості через зниження витратності діяльності.

Проведений аналіз дав можливість зробити висновок про високий рівень фінансової стійкості банку з деякими особливостями його забезпечення.

Для того, щоб дати узагальнюючу комплексну оцінку забезпечення фінансової стійкості ПАТ АБ «Південний» було проведено розрахунок інтегрального коефіцієнта за методикою Коваленко В.В. та Крухмаль О.В., яка засвідчила високий рівень фінансової стійкості банку понад межу небезпеки, який проте характеризується падінням на 15,8% у 2017 р. порівняно з 2013 р. з її можливою втратою без відповідних заходів в найближчі 1-2 роки. Модель показала, що особливої уваги потребує падіння робочих активів, деяке зниження ліквідності, рентабельності та ефективності діяльності банку, хоча вона і залишається прибутковою, ці показники найбільше впливають на фінансову стійкість банку. Крім того, важливою є якість управління активами та їх диверсифікація, потребує вирішення проблема низької питомої ваги високоліквідних активів. З одного боку, позитивним є деконцентрація ресурсної бази банку в сторону активного залучення як міжбанківських кредитів, так і депозитів, проте з іншого, зменшення питомої ваги строкових депозитів зумовлює падіння стабільності ресурсної бази банку. Але зростання капіталізації банку та збереження достатнього рівня захищеності власним капіталом залучених коштів та виданих кредитів посилює його конкурентоспроможність на фінансовому ринку, стабільність і надійність.

Для порівняння отриманих результатів було проведено розрахунок загального показника надійності ПАТ АБ «Південний» за індексною методикою рейтингової оцінки Кромонава В.С., який підтвердив забезпечення фінансової стійкості і показав її падіння на 15,6% за період. Дана модель також вказала на зростаючу капіталізацію

активів, яка обернулася проблемами, пов'язаними з ліквідністю та підвищенням ризикованості діяльності. Проте недосконалість даної методики не дозволяє визнати їх надійним інструментом визначення фінансової стійкості банку, що пов'язано з її суб'єктивізмом, зосередженням на концепції «ідеального банку», не здатного до життя, концентрації на ліквідності, майже на враховуючи іншу важливу складову фінансової стійкості банку – його прибутковість, без якої не буде ресурсів для підтримання ліквідності, що потребує вдосконалення даної методики.

Для управління фінансовою стійкістю важливо її моделювання і прогнозування на майбутнє, а оскільки вона є прихованою величиною і проявляється через інші складові, то проведене чотирьох факторне моделювання прибутку ПАТ АБ «Південний», як показника ефективності та стабільності банку, дозволило визначити як він змінився не тільки під впливом доходів та витрат, а й капіталу, дохідності активів, мультиплікатора капіталу та рентабельності доходу. Крім того, побудована кореляційно-регресійна модель обсягу кредитного портфелю, як найбільшої складової прибуткових операцій, показала його пряму залежність від депозитного портфелю та інфляції при зворотній від рівня доходів населення і облікової ставки НБУ, і дозволила спрогнозувати його зростання на 286 млн. грн. у 2018 р. Правильність даної тенденції підтвердилась нарощенням обсягів кредитного портфелю ПАТ АБ «Південний» вже у першому кварталі 2018 р. порівняно з аналогічним періодом попереднього року, що за сприятливих умов дозволить активізувати кредитно-інвестиційну діяльність і забезпечити у 2018 р. зростання фінансової стійкості банку в цілому.

За результатами дослідження були розроблені та запропоновані ПАТ АБ «Південний» заходи зміцнення його фінансової стійкості:

а) збільшення рівня капіталізації за рахунок реінвестування прибутку, розміщення акцій власної емісії та додаткових внесків засновників, пошуку нових інвесторів, підвищення ефективності управління активами та пасивами зі сторони зменшення їх ризикованості та недопущення використання резервів, залучення коштів юридичних і фізичних осіб на умовах субординованого боргу та ін.;

б) оптимізація ресурсної бази в частині зобов'язань для забезпечення її стабільності та диверсифікованості шляхом проведення активної депозитної політики щодо залучення саме довгострокових ресурсів та підвищення довіри до банку з метою недопущення відпливу коштів через розвиток нових видів вкладів, збільшення та диференціацію процентної ставки, удосконалення порядку та методів виплати відсотків, розвиток спектру додаткових послуг вкладникам, підвищення якості обслуговування клієнтів, активізацію використання різних видів цінних паперів;

в) раціоналізація структури, поліпшення якості та рентабельності активів на основі зменшення обсягу неробочих, проблемних активів, підтримання на необхідному рівні обсягу високоліквідних активів та диверсифікації активних операцій банку з метою зменшення їх ризикованості у напрямку збільшення інвестиційної активності через вкладення в цінні папери та вдосконалення кредитної політики;

г) удосконалення управління витратами та застосування ефективних заходів щодо зниження їх обсягу, зокрема перегляд договорів оренди та договорів з контрагентами та постачальниками, використання нових інформаційних технологій, скорочення адміністративних витрат, перегляд бюджетів на транспортні, представницькі і відрядні витрати, корекція маркетингових бюджетів;

д) забезпечення зростання доходів та оперативне управління ними за рахунок оптимальної максимізації питомої ваги доходних активів та раціоналізації їх структури, зростання групи активів, що приносять відсотковий дохід на основі проведення зваженої маркетингової та тарифної політики, зміна структури доходів, що передбачає підвищення частки комісійних доходів за рахунок вдосконалення продуктового ряду і системи продажів комісійних продуктів, пропозиції сучасних високотехнологічних і затребуваних клієнтами послуг та ін.;

е) впровадження на рівні банку системи оперативного реагування на зміну рівня фінансової стійкості на основі застосування новітніх методик оцінки та діагностики змін і коливань стійкого розвитку; удосконалення системи стратегічного управління фінансовою стійкістю ПАТ АБ «Південний» за рахунок

підвищення її динамічності та гнучкості та застосування нових більш ефективних організаційно-управлінських заходів, спрямованих на розвиток та вдосконалення системи управління і контролю за ризиками, системи корпоративного управління;

ж) удосконалення систем управління ризиками, включаючи здійснення ефективного моніторингу з боку спостережної (наглядової) ради та правління, з метою вчасного виявлення, оцінки, моніторингу та контролю усіх суттєвих ризиків, а також оцінки адекватності капіталу та ліквідності з урахуванням профілю ризиків, ринкових та макроекономічних умов;

и) розвиток мережі філій та відділень ПАТ АБ «Південний» та підтримка привабливості власного бренду, іміджу;

к) безперервне здійснення банківської інноваційної діяльності та впровадження інноваційних продуктів та технологій у життя, зокрема вдосконалення інтернет-банкінгу, мобільного банкінгу, розширення активності використання зон самообслуговування клієнтів за допомогою банкоматів та терміналів, здійснення інновацій у сфері Private Banking, акцентуючи увагу на послугах з консультування та додаткових послугах для VIP-клієнтів, а також можливість розвитку нетрадиційних для банківської сфери послуг як організація відпочинку, тест-драйв автомобілів класу «люкс», арт-банкінг та ін.

В результаті впровадження даних заходів у ПАТ АБ «Південний» є можливість підвищити фінансову стійкість завдяки нарощуванню капіталізації банку, підвищенню конкурентоспроможності й ефективності діяльності; формуванню диверсифікованої та стійкої ресурсної бази, забезпеченню оптимального рівня платоспроможності та ліквідності; активізації кредитно - інвестиційної діяльності при стратегії швидкого реагування на ринкові ризики; скороченню витрат та нарощування доходів, що вплине на рентабельність активів та капіталу; виходу на якісно новий рівень обслуговування клієнтів завдяки упровадженню прогресивних банківських продуктів, технологій обслуговування; дотримання політики постійного розширення діяльності та зміцнення позитивного іміджу банку і посилення його впливу у головних секторах економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бараз В.Р. Корреляционно-регрессионный анализ связи показателей коммерческой деятельности с использованием программы Excel : учебное пособие / В.Р. Бараз. – Екатеринбург : ГОУ ВПО «УГТУ–УПИ», 2005. – 102 с.
2. Беляєва, О. О. Базель-II та особливості його впровадження в країнах Центральної та Східної Європи / О. О. Беляєва // Економіка і регіон. – 2011. – № 4. – С. 155-161.
3. Використання надбудови «Пакет аналізу» для виконання аналізу складних даних [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://office.microsoft.com/uk-ua/excel-help/HA102748996.aspx>
4. Вітлінський В., Пернарівський О. Фінансова стійкість як системна характеристика комерційного банку / В. Вітлінський, О. Пернарівський // Банківська справа. – 2000. – № 6. – С. 48–51.
5. Вовк В. Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи / В. Я. Вовк, Ю. В. Дмитрик // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 2 (11). – С. 41–44.
6. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2004. — 599 с.
7. Головка О.Г. Окремі підходи до розкриття сутності фінансової стабільності банків // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011.– №1. – С. 214–218.
8. Гончар Ю.Ю. Удосконалення економічних нормативів як одного із механізмів забезпечення стабільності банківської системи / Ю. Ю. Гончар, Л. В. Сердюк // Вост.-Европ. журн. передовых технологий. - 2011. - № 4/2. - С. 61-64.
9. Гулакова Е. А. Категория финансовой устойчивости в контексте современных методологических дискуссий / Е. А. Гулакова, Е. Б. Федотова // Научный журнал. – 2009. – № 46 (2). – С. 1–9.

10. Дейнека Е. В. Дослідження інструментарію управління ризиками, що генеруються активами і пасивами банку / Дейнека Е. В., Подопригора Ю. Ю. // Veda a vzik -2012/2013 : materialy IX Mezinarodni vedecko – praktika conference. – Dil 1. Ekonomické vedy: Praha / Publishing House “Edukation and Science” s.r.o. – 2013. – С. 59-62.
11. Демчук И. Н. Финансовая устойчивость как комплексная категория экономического анализа / И. И. Демчук // Экономический анализ. – 2008. – № 5. – С. 146–149.
12. Дзюблюк О.В. Банківські операції Підручник / За ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. – 696 с.
13. Дзюблюк О.В., Михайлюк Р.В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія / Тернопіль: ТЗОВ «Терно-граф», 2009. – 316 с.
14. Дмуховська М. С. Шляхи удосконалення антикризового управління банком / М. С. Дмуховська // Управління розвитком. – 2012. - № 14(135). – С. 96-98.
15. Довгань Ж.М. «Базель III» у забезпеченні фінансової стійкості банківської системи / Ж. М. Довгань // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011р. - №1 (10). – С. 224-229.
16. Довгань Ж.М. Систематизація наукових поглядів на сутність фінансової стійкості банків / Ж.М. Довгань / Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України. – 2011. - №32. – С. 100-106.
17. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: Підручник - Вид. 3-є, перероб. і доп. - Львів: Українська академія друкарства, 2006. – 320 с.
18. Єпіфанов А.О. Управління ризиками банків: монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін. /– Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 283 с.
19. Єфремова Н. Ф. Фінансова стійкість сучасного комерційного банку та її основні елементи / Н. Ф. Єфремова, О. В. Золотарьова, Ж. О. Грозан // Економічний простір. – 2011. – № 52/1. – С. 149 – 158.

20. Завадська Д.В. Особливості забезпечення фінансової стійкості банків України /Д.В. Завадська/ Вісник соціально-економічних досліджень. – 2011. – №3(43). – С.73-79.
21. Закон України «Про охорону праці» № 2695-ХІІ від 14.10.92 із змінами та доповненнями від 09.04.14
22. Законодавча та нормативна база України про охорону праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://ipoknuba.edu.ua/moodle/pluginfile.php/1347/mod_resource/content/2/Законодавство України про охорону праці backup.pdf](http://ipoknuba.edu.ua/moodle/pluginfile.php/1347/mod_resource/content/2/Законодавство_України_про_охорону_праці_backup.pdf)
23. Зверяков О.М. Методологічні основи управління фінансовою стійкістю банківських установ / О.М.Зверяков // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 10. – С. 175-182.
24. Зеркалов Д.В. Міжнародне співробітництво в сфері охорони праці // Охорона праці в галузі. – Електронний підручник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kiev.convdocs.org/docs/11803/index-2690.html?page=3>
25. Квасницька К.І., Квасницька Р.С. Систематизація чинників впливу на фінансову стійкість комерційних банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/>
26. Кепич Т.Ю. Охорона праці в галузі: Підручник / Т.Ю. Кепич, І.Ю. Семенова, М.В. Лавренюк; За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНУ ім. Т.Г. Шевченка. –2013. – 255 с.
27. Керб Л. П. Основи охорони праці: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. - 215 с.
28. Коваленко В.В., Крухмаль О.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи: Монографія. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – 198 с.
29. Коваленко В. В. Оцінка фінансової стійкості банківської установи для розробки антикризової стратегії її діяльності / В. В. Коваленко, О. В. Крухмаль // Актуальні проблеми економіки. - 2007. - № 12. - С. 95-108.

30. Коваленко В.В. Ризик - менеджмент в системі стратегічного управління фінансовою стійкістю банківської системи / В. В. Коваленко // Вісник Української академії банківської справи. - 2010. - № 1. - С. 33-39.
31. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи : методологія і практика: монографія / В. В. Коваленко. - Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. - 228 с.
32. Козьмук Н.І. Основні чинники впливу на фінансову стійкість банку в умовах фінансової нестабільності / Н.І. Козьмук // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. – Випуск 7 (25), Частина 4. – Луцьк, 2010. – С. 295–304.
33. Косова Т.Д. Методи контролю та аналізу процентного ризику комерційних банків / Т.Д. Косова/ Вісник ДонНУЕТ. – 2012. – С. 494-504.
34. Кочетков В.М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: Монографія. — К.: КНЕУ, 2002. — 238 с.
35. Крепак І.І. Стратегічне управління фінансовою стійкістю комерційного банку / І.І. Крепак // Науковий вісник. – 2014. - №1. – С.118-128
36. Кривцун І. М. Управління ризиками комерційного банку / І. М. Кривцун, О. І. Кутник // Регіональна економіка. - 2008. - № 4. - С. 104-108.
37. Крухмаль О.В. Оцінка фінансової стійкості банків: інформаційне і методичне забезпечення : Дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. В. Крухмаль. – Суми, 2007. – 180 с.
38. Кушнір К.О. Поняття стійкості комерційних банків та її динамічні характеристики // Фондовый рынок. – 2008. – №47. – С. 8–13.
39. Легостаєва О. О. Забезпечення фінансової стійкості банків в сучасних умовах / О. О. Легостаєва, Т. В. Самохіна // Фін.-кредит. діяльн.: пробл. теорії та практики : зб. наук. пр. - 2012. - Вип. 2. - С.10-15.
40. Матлага Л.О. Вплив впровадження угоди Базель III на діяльність банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_NND_2013/Economics/1_132128.doc.htm

41. Методика Виталия Кромонова // Банковские рейтинги – Електронний підручник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cfin.ru/finanalysis/banks/bank_ratings.shtml?printversion#42
42. Методика Кромонова. «Вероятностная» природа банковских рисков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbc.ru/kromonov.shtml>
43. Методические подходы к оценке надежности и устойчивости банка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bankir.ru/tehnologii/s/metodicheskie-podhodi-k-ocenke-nadejnosti-i-ystoichivosti-banka-4818097>
44. Момот О. М. Фінансова стійкість банку: фактори впливу та механізм управління / О. М. Момот, С. С. Анісімова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". - Суми, 2011. – Вип. 33. - С. 157 – 163.
45. Мстоян К.В. Надійність банку: сутність, складові та фактори впливу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1142>
46. Наказ Держнаглядохоронпраці України «Про затвердження Типового положення про службу охорони праці. (НПАОП 0.00-4.35-04)» № 255 від 15.11.2004
47. Наказ Про затвердження Правил охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин №65 від 26.03.2010
48. Онопрієнко О.М. Систематизація підходів до визначення категорії «фінансова стійкість комерційного банку» / О.М. Онопрієнко / Управління ризиком. – 2010. - №12(88). – С.68-70.
49. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/control/uk/index>
50. Офіційний сайт ПАТ АБ «Південний» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pivdennyi.info/>
51. Официальный рейтинг банков Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://banker.ua/officialrating/capital/capital/01/2014/>

